



***Suomen
Moottorikelkkailijat ry***

MOOTTORIKELKKAKILPAILUJEN TURVALLISUUSASIAKIRJA

Osa 1 - ENSIAPUTOIMINTA

Kari Nevalainen Lieksan Moottorikerho ry



**Suomen
Moottorikelkkailijat ry**

Tekijä: Kari Nevalainen

päivitetty 15.1.2024

Lieksan Moottorikerho ry

Moottorikelkkakilpailujen ensiapu

- Toimintaohjeen tarkoitus on kerätä yhteen asioita, joita kilpailun ensiaputoiminnassa tulee ottaa huomioon.

Kilpailureitin suunnittelu

- Kilpailureittiä suunniteltaessa tulisi ensiapupäällikön yhdessä ratamestarin kanssa luoda toimivat edellytykset ensiaputoiminnalle ja kuljetuksille. Puhelimien kuuluvuus maastossa on testattava.
- Kilpailureitti (sääntökirja 5)
- Reitin merkitseminen (sääntökirja 5.1)
- Reittimerkit (sääntökirja 5.2)
- Erikoiskokeen merkit (sääntökirja 5.6.1)
- Ensiapupisteiden maksimi välimatka 20 km (sääntökirja 10.8)
- Ambulanssikuljetusten mahdollisuus reitin varrelta
- Ensiapukelkkojen ajoreitit auratuille teille
- EK:n lähdöstä 10 km välein juokseva numerointi. Kyltit maastossa ajettua matkaa kohden (sääntökirja 10.8)
- Reittikartta, jossa käy ilmi EA – pisteet/toimihenkilöiden sijoituspaikat ja ambulanssikuljetusten hakupaikat merkattuna karttakoordinaatein
- Asennettava kilpailureitille ennakkotaulut ensiapupisteistä (sääntökirja 10.8)

Tarvittavat asiakirjat

- Turvallisuussuunnitelma (ensiapupäällikkö/kilpailunjohtaja)
- Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma (sähköinen lomake pelastuslaitoksen sivuilla)
- Ensiapusuunnitelma (ensiapupäällikkö)
- Reittikartta (ratamestari/kilpailunjohtaja/ensiapupäällikkö)
- Lista/ puh. numerot maastossa olevista ensiapuhenkilöistä ja niiden vastuualueista
- Lista/ puh. numerot maastossa olevista toimitsijoista ja niiden sijoittumiskohteet
- Onnettomuustilanteen ja havaintojen kirjaamislomake
- Toimintaohje onnettomuuspaikalla
- Kilpailun aikataulu
- Lista kilpailunjohtavista toimitsijoista ja tuomareista

Tarvittavat yhteistyötahot

- Paikallinen sairaankuljetus (reittikartta, toimitsijoiden puhelinluettelo)
- Ilmoitus aluehälytyskeskuksen ensihoidon kenttäjohtajalle (reittikartta, toimitsijoiden puhelinluettelo)
- Poliisi (reittikartta, toimitsijoiden puhelinluettelo)
- Rajakunnissa rajavartiolaitos (reittikartta, toimitsijoiden puhelinluettelo)
- SPR (Suomen punainen risti) tai joku muu ensiapua tuottava taho

Tarvittava henkilöstö kilpailupäivänä

- Kilpailukeskuksessa ensiapupäällikkö (varahenkilö)
- Kilpailukeskuksessa ambulanssi/2 ensihoitajaa
- Kilpailukeskuksessa 2 kpl moottorikelkkakuljettajaa/ensiapuhenkilöä
- Kilpailukeskuksessa lääkäri tai lähialueella päivystävä terveyskeskus riittää
- Maastossa jokaiselle ensiapupisteelle 2 kpl moottorikelkkakuljettajaa/ensiapuhenkilöä

Tiedottaminen kuljettajille /toimitsijoille

- Kilpailun lisämääräyksessä käy ilmi kyseisen kilpailun ensiapunumero
- Kilpailijoiden mukana kulkee aikakortti, jossa ensiapunumero/keskeytysnumero (sääntökirja 10.6)
- Kilpailijoiden tulee tallentaa kyseiset numerot kännykkäänsä ennen starttia
- Kilpailureittikartta jaetaan kuljettajille mukaan
- Toimitsijoilla jaetaan kaikkien maastossa olevien toimihenkilöiden puhelinluettelo
- Toimitsijoilla jaetaan mahdollisuuksien mukaan reittikartta, jossa käy ilmi toimitsijoiden sijoituspaikat. Reittikartta voidaan antaa myös sähköisessä muodossa.
- Toimitsijoilla kuljettajien lähtöluettelo
- Toimitsijoille määritetään vastuualueet kilpailureitillä
- Toimitsijoille luodaan tarvittaessa oma Whatsapp-ryhmä tiedotusta varten

Ensiapuryhmän kokoonpano/ varustus

- Moottorikelkkakuljettaja, jolla alueen maastotuntemus
- Ensiapuhenkilö, jolla on voimassa oleva ensiapukortti
- Moottorikelkka/2 kypärää
- Henkilökuljetukseen soveltuva reki, jossa voi olla makuuasennossa
- Pehmuste pohjalle ja peittelyyn viltti/avaruuslakana
- Toimintaan soveltuva ensiapuvälineistö
- Varoituskolmio
- Varoituspöytä
- Puhelimet
- Kirves/saha
- Ilmastointiteippi
- Tulentekovälineet
- Reittikartta
- Reitillä olevien jokaisen ensiapuryhmän vastuualueen määrittäminen
- Ensiapusuunnitelma
- Toimintaohjeet onnettomuustilanteessa
- Onnettomuustilanteen kirjaamislomake
- Kilpailun kaikkien toimitsijoiden puhelinluettelo

- Kuljettajalla huomioliivit
- Ensiapuhenkilöllä ensiapua kuvaavat liivit
- Kilpailijoiden osanottajaluettelo, josta käy ilmi nimi ja kilpailu numero ja lähtöaika
- Muonaa ja juomaa päiväksi

Toiminta onnettomuustilanteessa

(toimintaohje kilpailijat)

- Ensimmäinen onnettomuuspaikalle saapunut kilpailija on velvollinen pysähtymään (sääntökirja 10.10)
- Pysähtynyt kilpailija tekee tilanearvioinnin ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin
- Estä lisävahingoiden syntyminen
- Käynnissä olevan kelkan (pyörivä tela) sammutus
- Loukkaantuneen voimien tarkistus ja tarvittavan ensiavun antaminen
- Ajouradalla olevan kelkan siirto
- Loukkaantunut ajoradalla vaarallisessa paikassa esim. huono näkyvyys
- Loukkaantuneen siirto, jos kunto antaa myöten
- Ennakkovaroitus muille

Ensiavun toimintaohjeita kilpailijoille onnettomuuspaikalla

Iso verenvuoto

Jos huomaat, että loukkaantuneella on iso verenvuoto, aseta hänet selälleen ja pyri tyrehtyttämään vuoto joko sitomalla tai painamalla omin käsin suoraan vuotokohdasta. Jos verenvuoto on raajassa, niin nosta se mahdollisuuksien mukaan kohoasentoon ja jatka painamista. Odota lisäävun saapumista paikalle

Tajuton

Jos varmuudella pystytään toteamaan, että loukkaantunut hengittää nostamalla varovasti leukaa ylöspäin ja huomioimalla seuraavat asiat (rintakehä liikkuu, hengitys tuntuu nenän ja suun alueella voidaan kokeilla laittamalla oma paljas kämmenselkä lähelle henkilön suuta tai viemällä oma korva lähelle henkilön kasvoja ja kuuntelemalla) ei kypärää tulisi poistaa, koska on olemassa kaularankavamman riski. Toteaminen voi olla hankalaa, koska kuljettajalla on kypärä, suojalasit, niskatuki ja ylävartaloa suojaava rintapanssari, tai hän voi olla mahallaan hangessa kypärä täynnä lunta. Kun on varmuudella saatu todettua, että loukkaantunut hengittää, aseta hänet kylkiasentoon kaularankaa tukien. Odota tarvittaessa seuraavan kilpailijan saapumista paikalle ja suorittakaa toimenpide yhdessä. Kaularangan tukemista tulisi jatkaa kylkiasentoon kääntämisen

jälkeen (pidä päätä paikallaan). Huolehdi kuljettajan lämpötaloudesta peittelemällä hänet ensiapulaukussa olevalla avaruuslakanalla. (sääntökirja 6.0). Seuraa hengitystä ja odota ensiapuryhmän saapumista paikalle.

Loukkaantunut ei hengitä (painelu/puhallus elvytys)

Jos varmuudella pystytään toteamaan, ettei loukkaantunut hengitä leuan nostamisen jälkeenkään eli rintakehä ei liiku, eikä nenän ja suun alueella tunnu ilmavirtaa (kokeiltu kasvojen edestä joko paljaalla kämmenellä tai omin korvin kuuntelemalla) käännä loukkaantunut selälleen ja aloita paineluelvytys välittömästi asettamalla kämmenesi keskelle elvytettävän rintakehää siten, että vahvempi käsi tulee alle ja aloita painelemaan tahdilla 100 kertaa/ minuutissa. Rintakehän tulisi painua n.5 cm painalluksen aikana, niinpä rintapanssari tulisi poistaa siten, että paineluun tulisi mahdollisimman pieni tauko. Painelua jatketaan keskeytymättä siihen asti, kunnes ensiapuryhmä tulee lisäavuksi ja ottaa johtovastuun ja ryhtyy jatkamaan painelua. Ensiapuryhmä jatkaa taas painelua siihen asti, kunnes ensihoitajat saapuvat paikalle.

Kaularankavammaa epäiltäessä tulisi kypärää poistaessa olla apuna toinen henkilö. Odota seuraavan kilpailijan saapumista paikalle ja suorittakaa kypärän poisto yhdessä, jos se on mahdollista keskeyttämättä paineluelvytystä. Painelu on tärkeämpää kuin kypärän poisto. Useissa kypärissä on jo nykyään irrotettavat poski/niskapehmusteet. Ennen kypärän poistoa irrota mahdolliset lisäpehmusteet varoen niskan sivusuuntaista liikuttelua. Toinen avustaja laittaa alakautta kädet kypärän ja poskien väliin, ottaen tukevan otteen loukkaantuneen päästä. Avustaja lähestyy loukkaantunutta pääpuolelta ja rauhallisin mutta määrätietoisin liikkein vetää kypärän pois päästä. Avustaja pitää loukkaantuneen päätä paikallaan koko toimenpiteen ajan. Kun kypärä on saatu poistettua, lasketaan pää varovasti maata vasten (päästä voi tukea mahdollisuuksien mukaan) ja lisätään paineluun myös puhallukset. Tällöin rytmi on 30 painallusta ja 2 puhallusta. Puhallettaessa loukkaantuneen nenästä otetaan kiinni ja leukaa nostetaan varovasti. Tämän jälkeen asetetaan oma suu tiiviisti loukkaantuneen suuta vasten, jonka jälkeen puhalletaan kahdesti (2) ja seurataan puhallusten välillä, nouseeko rintakehä. Varotaan niskan sivusuuntaista liikuttelua. Mikäli loukkaantunut alkaa hengittämään itse (rintakehä liikkuu itsekseen ja ilmavirta tuntuu suun ja nenän alueella) käännetään loukkaantunut kaularankaa tukien kylkiasentoon.

Pään tuentaan jatketaan kylkiasennossakin. Huolehdi loukkaantuneen lämpötaloudesta peittelemällä hänet kelkkojen ensiapulaukuissa olevaan avaruuslakanaan. Seuraa loukkaantuneen hengitystä ja odota kilpailun ensiapuryhmän saapumista paikalle.

Loppuun maininta, että elvytyksellä voi pelastaa ihmishengen ja se on aloitettava ja sitä on jatkettava, vaikka pelkäisi tuottavansa lisävammoja. Käytännössä elvytystilanteeseen jouduttaessa elvytettävä on jo satuttanut itsensä niin pahasti, että on mennyt elottomaksi (sydän ei lyö, ei hengitä). Tässä tilanteessa elvyttämällä et voi saada aikaiseksi enää suurempaa vahinkoa.

Loukkaantunut tajuissaan

- Tiedustele loukkaantuneen vointia puhuttelemalla ja kyselemällä, mitä vammoja hänelle mahdollisesti on syntynyt ja tee ilmoitus ensiapupäällikölle, jonka jälkeen anna tarvittavaa ensiapua omien taitojesi ja edellä mainittujen ohjeiden mukaan. (esim. verenvuodon tyrehtyttäminen)

Ilmoitus EA- päällikölle

- Paikalle saapunut kuljettaja suorittaa ilmoituksen
- Jos puhelinkentät ovat huonot, pysäytä seuraava kuljettaja ja kokeilkaa hänen puhelinta
- Jos yhteyttä ei saada, ensimmäinen paikalle saapunut kilpailija jää loukkaantuneen luokse ja seuraava ensiaputoiminnasta vapaa kilpailija jatkaa kilpailureittiä eteenpäin seuraavalle toimitsija/ensiapupisteelle.
- Siellä kilpailija tekee ilmoituksen tapahtuneesta toimitsijalle
- Toimitsija kirjaa ylös saadut tiedot
- Kilpailija voi hyödyntää paikannuksessa esim. oman puhelimen gps-paikannusta
- Toimitsija soittaa ensiapupyynnön
- Kun yhteys ensiapupäällikköön on saatu, vastaa seuraaviin kysymyksiin joita, sieltä kysytään
- SULJE PUHELIN VASTA, KUN OLET SAANUT LUVAN!

Tiedot, jotka vastaanottaja kirjaa tapahtuneesta

(onnettomuustilanteen havaintojen kirjaamislomake)

Paikantaminen

-Ilmoittajan nimi: _____ kilpailu nro: _____

-Loukkaantuneen nimi: _____ kilpailu nro: _____

-Onko loukkaantuneen seurassa muita: _____ kilpailu

nro: _____

-Onko loukkaantunut kilpailun ulkopuolinen: _____

-Mikä erikoiskoe: _____

-Montako kilometriä lähdöstä: _____

-Mikä oli viimeisin kilometritaulu: _____

-Paljonko trippimittari näytti: _____

-Onnettomuus siirtymällä: _____

Loukkaantuneen tila

-Iso verenvuoto on ei oireet: _____

-Hengittää kyllä ei oireet: _____

-Tajuton on ei oireet: _____

-Päävamma on ei oireet: _____

-Keskivartalovamma on ei oireet: _____

-Käsivamma on ei oireet: _____

-Jalkavamma on ei oireet: _____

-Joku muu oireet: _____

-Useampi loukkautunut: _____

-Suoritetut toimenpiteet: _____

Tilannearviointi onnettomuustilanteesta

(onnettomuustilanteen havaintojen kirjaamislomake)

- Rengasta lähin vaihtoehto onnettomuuspaikasta
- metsäautotie, kelkkareitti, suoalue, jääalue, taimisto, paksu puusto, tienylitys, silta.

Arvio tilannenopeudesta

- 0-30 km/h 30- 60 km/h 60 -90 km/h yli 100 km/h

Loukkaantumisen syy

- Putoaminen kyydistä
- Kelkan alle jääminen
- Törmääminen puuhun, omaan kelkkaan, toiseen kilpailijaan, eläin, muu kulkuneuvo, haruslanka, kivi, kanto, rakennus
- Muu liikenneonnettomuus
- Putoaminen jäihin
- Sairaskohtaus
- Tulipalo

Ovatko olosuhteet reitillä muuttuneet vaaralliseksi kilpailun jatkamiseksi

(on sattunut useampi läheltä-piti-tilanne)

- Jää pettänyt
- Kaatunut puu
- Hajonnut silta
- Reitillä muuta liikennettä
- Kantoja esillä
- Kiviä esillä
- Sääolosuhteet
- Pimeys

Ensiapu

- Maastosta saatujen tietojen perusteella ensiapupäällikkö informoi onnettomuuspaikkaa edeltävää ensiapupistettä ja välittää kirjaamansa tiedot heille. Vastaanottaja kirjaa samanlaiseen lomakkeeseen saamansa tiedot. Ensiapu lähtee välittömästi kilpailun reitinsuuntaisesti onnettomuuspaikalle.

Ensiapuryhmä onnettomuuspaikalla

(toimintaohje ensiapuryhmälle)

- Onnettomuuspaikalle saapunut ensiapuryhmä ottaa vastuun loukkaantuneen hoidosta
- Kirjaa ylös tehdyt toimenpiteet
- Jatkaa loukkaantuneen ensiapua tilanteen mukaan
- Estää lisävahinkojen syntymisen
- Varoituskolmio 100 m ennen onnettomuuspaikkaa
- Jos onnettomuuspaikka tukkii kilpailureitin, niin ohjataan varoitusnauhalla turvallinen kiertotie onnettomuuspaikan ohitse
- Informoi loukkaantuneen vointia kilpailukeskukseen ensiapupäällikölle
- Jos puhelin kentät ei toimi, pysäytä seuraava kilpailija ja pyydä häntä toimittamaan tieto seuraavalle toimitsija/ensiapupisteelle.
- Jos loukkaantuneen vointi mahdollistaa kuljettamisen, niin siirretään hänet lähimmälle auratulle tielle odottamaan jatkokuljetusta.
- Jos loukkaantuneen vointi ei mahdollista kuljetusta, niin siitä informoidaan ensiapupäällikköä
- Ensiapupäällikkö yhdessä ambulanssihenkilökunnan kanssa antaa tarvittavat jatko-ohjeet siksi aikaa, kunnes ensihoitajat pääsevät onnettomuuspaikalle.
- Onnettomuuspaikalle saapuvat ensihoitajat ottavat loukkaantuneen hoitovastuun ensiapuryhmältä.
- Ensihoitajat jatkavat hoitoa ja tekevät päätöksen potilaan jatkokuljetuksesta
- Ensihoitajat arvioivat lisäävun tarpeen (helikopteri, ambulanssi)
- Jos loukkaantunut on saanut päävamman ja kypärässä ilmenee vaurioita, niin olisi se hyvä toimittaa hänen mukana sairaalaan. Sairaalassa pystytään arvioimaan suuntia, mistä päin päähän kohdistuneet vammat ovat syntyneet.

Ensiapuryhmän toimintavalmius

- Kilpailupäivänä ensiapuryhmät lähtevät maastoon ennen 0-kelkkoja
- Ensiapupisteille saavuttaessa ilmoitus ensiapupäällikölle, tai mahdolliseen Whatsapp-ryhmään
- 0-kelkkakuljettajat tarkistavat ensiapupisteiden miehityksen
- Puhelimet oltava kuulolla kokopäivän ja vältettävä henkilökohtaisia puheluja
- Ensiapukelkat oltava välittömässä lähtövalmiudessa
- Ensiapupisteessä ensiapupäällikön nimeämä henkilö käy yhdessä paikalla olevien kanssa toimintaohjeet läpi.
- Kypärän poistoa kaularankavammautuneelta tulisi harjoitella annettujen ohjeiden mukaisesti. Ohjeet saatavissa SMKRY.fi -verkkosivustolta.
- Paremmin maaston tunteva kelkkakuljettaja käy muiden ryhmäläisten kanssa reittikarttaa apuna käyttäen kaikki vaihtoehdot kuljetusreiteistä.
- Ensiapupisteeseen olisi hyvä laittaa tulet lämmittelyä varten

Kilpailun purkaminen

- Jokaisesta ensiapua vaativasta tilanteesta kirjataan tapahtumatiedot ylös ja ne toimitetaan kilpailun tuomaristolle.
- Kuolemaan johtaneesta tapahtumasta tehdään aina ilmoitus poliisille
- Ensiapua suunniteltaessa tulisi huolehtia myös kriisiavun saatavuudesta kilpailupaikalle
- Jos kuljettaja joutuu liikenneonnettomuuteen, tulisi hänen jäädä selvittämään tilannetta (säätökirja 10.10)
- Viimeisen kilpailijan perään lähtee ns. purkukelkat. **Heidän tehtävänsä on tarkistaa kaikki epäilyttävät ulosajopaikat**, ettei sinne ole jäänyt ketään huomaamatta.
- Purkukelkat toimittavat reitille keskeyttäneet kuljettajat seuraavalle toimitsija/ensiapupisteelle jatkokuljetukseen.
- Ilmoittaa toimitsija/ensiapupisteille, että ne saa purkaa ja toiminta on ohi
- Ensiapuhenkilökunta saa poistua vasta kun on saanut luvan kilpailun ensiapupäälliköltä
- Onnettomuuspaikalta voi ottaa kuvamateriaalia tapahtuman jatkokäsittelyä varten
- Kaikki kuvamateriaali liittyen onnettomuuteen on luovutettava kilpailun tuomaristolle
- Kaikki kuvamateriaali liittyen onnettomuuteen on poistettava omasta kamerasta, eikä niiden julkinen levittäminen ei ole sallittua.

Laatija:

Kari Nevalainen

Ensiapupäällikkö, Lieksan Moottorikerho ry